

гария и Влашко, и по такъв начин се простирала от Хем до трансилванските Карпати. Крумъ завоювал по-голямата част от източно Маджарско и византийските провинции до Цариградъ. Въ Маджарско ослабеното аварско царство след страшна борба било покорено от Карла Велики (796). Цѣлата страна до Дунава била подвластна на франките, които оставили освободенитѣ славяни подъ управлението на тѣхнитѣ туземни князе. Сирмий билъ нареченъ споредъ тѣхъ Франкохорионъ — име, което се е запазило и до сега въ названието на гребена Фрушка-гора. Българитѣ били източни съседи на франките; а на северъ земята на последнитѣ граничела съ Великоморавското царство. Оскъднитѣ останки отъ аваритѣ подирили прибѣжище при тържествуващитѣ франки, спасявайки се отъ раздразненитѣ противъ тѣхъ славяни; нѣкои отреди постъпили на българска служба.

Въ царуването на императора Никифоръ българитѣ се явяватъ (809 г.) въ областта на Стримонъ и следъ страшна сѣчь превзематъ София, която до тогава оставала подъ гръцка властъ. Походътъ, предприетъ отъ Никифора за да имъ отмъсти, свършилъ безславно: огромни данѣци тогава били насила събрани и войски повикани отъ всички страни за нова експедиция. Следъ двугодишно въоръжаване Никифоръ отново проникналъ въ България съ голѣма войска, въ течение на три дѣня разграбилъ безъ пощада и изгорилъ резиденцията на Крума, като отхвърлилъ високомѣрно всичкитѣ му мирни предложения⁶.

Нему, обаче, не било сждено да се върне. Крумъ заповѣдалъ да се заградятъ съ засѣки всички проходи на Хема. Скоро следъ това Никифоръ, като се видѣлъ измаменъ и заобиколенъ, възкликналъ: „За насъ нѣма надежда да избѣгнемъ иначе опасността, освенъ ако се превърнемъ въ птици“. Кръвопролитieto се започнало отъ зори на 26 юлий 811 година. Цѣлата византийска войска била изтрѣбена; императорътъ и много знатни гърци паднали. Пленници не вземали. Победилитъ български князь заповѣдалъ да набучатъ главата на нещастния Никифоръ на копие и да я изложатъ на показъ за нѣколко дни; после заповѣдалъ да обковатъ черепа въ сребро като чаша и пилъ отъ него въ време на пиршества за здраве на гоститѣ (σφράβις⁷). Следъ битката Крумъ проникналъ въ Тракия и Македония, разграбилъ цѣлата страна, а жителитѣ заедно съ тѣхнитѣ епископи откаралъ въ пленъ; между това разбунтувалитѣ се войски прѣчили на императора Михаилъ Рангабе да му даде отпоръ. На 812 год. Крумъ превзелъ обсаденитѣ отъ него крайморски градове Месемврия и Девелтъ съ помощта на единъ покръстенъ арабски строител на обсадни машини, който избѣгалъ отъ гръцка служба; тамъ българитѣ заловили голѣмъ запасъ гръцки огънь. Когато всички мирни предложения били отхвърлени, императорътъ се сразилъ съ Крума на 22 юлий 813 година при Версиниция близо до Одринъ, ала билъ разбитъ напълно. Лъвъ Арменецъ грабналъ короната отъ победения императоръ. Опияненъ отъ победата, Крумъ се разположилъ на лагерь „като новъ Сенахерибъ“ предъ Цариградъ, отъ Влахерна при Златния рогъ до Златнитѣ врата на морския брѣгъ. Таинствени церемонии предшествували обсадата. „Крумъ, както разказва Симеонъ Логотетъ, принасяше жертви по своя обичай, убивайки предъ Златнитѣ врата хора и рогатъ добитѣкъ; като намокри предварително краката си на морския брѣгъ и като се оми, той поръси народа си, приемайки поздравъ и вървѣше посрѣдъ женитѣ си, а тѣ го възхваляваха и му се покланяха. Додето ставаше това, жителитѣ гледаха отъ стени и никой не се решаваше да му попрѣчи, а още повече да хвърли копие по него“⁸. Като се убедилъ наскоро, че обсадата е опасна, Крумъ предложилъ